

Słowo wstępne

W niniejszym tomie zamieszczono obok innych serię artykułów podsumowujących wyniki badań fykologicznych (algologicznych) prowadzonych od 150 lat na terenie Tatr, najpiękniejszego i najwyższego pasma gór w naszym kraju.

Z tej okazji odbyła się uroczysta Sesja naukowa zorganizowana (24 marca 2017 r.) przez Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego oraz Instytut Botaniki PAN i Instytut Ochrony Przyrody PAN. Inicjatorem całego przedsięwzięcia był dr Andrzej Kownacki, a organizacją zajęli się przede wszystkim dr hab. Ewa Szarek-Gwiazda i dr hab. Robert Gwiazda. Zarówno w prezentowanych opracowaniach jak i dyskusjach prowadzonych w czasie Sesji zdołano przedstawić rezultaty badań nad krasnorostami (*Rhodophyta*), okrzemkami (*Bacillariophyceae*), złotowiciowcami (*Chrysophyceae s. lato*), kryptofitami (*Cryptophyta*), dinofitami (*Dinophyta*), eugleninami (*Euglenophyta*) i zielenicami (*Chlorophyta*). Zabrakło jednak danych o badaniach nad grupą powszechnie występujących tam sinic (*Cyanophyta*), bowiem obecnie nikt nie bada ich występowania w Tatrach. Szczegółowe informacje o historii badań fykologicznych zamieścił w swoim opracowaniu dr Andrzej Kownacki, hydrobiolog, badający od lat zespoły bezkręgowców w jeziorach i potokach tatrzańskich.

Niewątpliwie najwięcej informacji dotyczy okrzemek, często spotykanych i występujących w różnorodnych ekosystemach wodnych Tatr. Badania z tego zakresu prowadzili w minionych latach Karl Kalchbrenner, Joseph Schumann, Jadwiga Wołoszyńska, a następnie Jadwiga Siemińska, Kazimierz Wasylik, Barbara Kawecka, Janina Lee i Agata Z. Wojtal. Należy podkreślić, że szczególne zasługi w tym zakresie wśród współczesnych badaczy ma B. Kawecka, prowadząca studia nad zbiorowiskami okrzemek źródeł, potoków i stawów.

Sporym zainteresowaniem cieszyły się też zielenice, które badane były głównie przez Mariana Raciborskiego, Romana Gutwińskiego, Cecylię Szklarczyk-Gazdową, Jadwigę Siemińską, a ostatnio zajęła się nimi Joanna Lenarczyk.

Niewątpliwie duże osiągnięcia w zakresie badań nad krasnorostami (*Rhodophyta*) mieli Karol Starmach, Jadwiga Wołoszyńska, wiele danych dostarczyła w swoich opracowaniach również Janina Lee.

Jak wynika ze szczegółowych opracowań Jadwigi Wołoszyńskiej, zbiorniki tatrzańskie obfitują w ciekawe zbiorowiska dinofitów. Obecnie, nad tą grupą glonów intensywnie pracuje zespół z Poznania, którym kieruje Paweł Owsiany.

Tylko niewiele danych można znaleźć o eugleninach występujących w Tatrach, które preferują zanieczyszczone, małe i astatyczne zbiorniki. Informacje o nich zawarte są w jednym opracowaniu autorstwa Jerzego Czosnowskiego i częściowo Romana Dreżopolskiego, a obecnie zajmują się nimi Małgorzata Poniewozik i Konrad Wołowski.

Nieliczne informacje o występowaniu kryptofitów pochodzą z badań Jerzego Czosnowskiego, prowadzonych w okolicach Zakopanego. Można przypuszczać, że kontynuacją tych prac, już w oparciu o nowe techniki, zajmie się Magdalena Łukaszek, autorka jednego z artykułów.

Podobnie skąpe dane mamy o chryzofitach tatrzańskich, którymi zajmował się Józef Rostafiński, a po nim Cecylia Szklarczyk-Gazdowa. Na uwagę zasługują prowadzone na szeroką skalę w ostatnich latach badania nad tą grupą glonów przez Jolantę Piątek, w szczególności nad stomacystami czyli formami przetrwalnikowymi chryzofitów, które często spotykane są w osadach jeziornych i młakach tatrzańskich.

Tatry, ze swą różnorodnością siedlisk, zapewniają osobliwe warunki fizyko-chemiczne wód, co pozwala traktować je jako swoistego rodzaju naturalne laboratorium, zachęcające badaczy taksonów, florystów i ekologów do poszukiwań naukowych. Zapoznając się z całością przedstawionych opracowań można łatwo wydedukować, że liderami korzystającymi z zasobów środowiska tatrzańskiego we współczesnych badaniach glonów byli Karol Starmach, Jadwiga Wołoszyńska i Jadwiga Siemińska, a obecnie są Barbara Kawecka, Jolanta Piątek, Jaonna Lenarczyk i Paweł Owsiany.

Współredaktorem artykułów fykologicznych zamieszczonych w niniejszym zeszycie była Jolanta Piątek.

KONRAD WOŁOWSKI

Instytut Botaniki im. W. Szafera

Polskiej Akademii Nauk,

ul. Lubicz 46, 31-512 Kraków, Polska;

e-mail: k.wolowski@botany.pl